

Till Arbetarepartiet Socialdemokraterna.

Kommentarer till SAP-partistyrelsens förslag till nytt partiprogram och förslag till Framtidskontrakt mot bakgrund av Exergiakademins brev till Riksdagspartierna 2012

Med e-mail 2012-10-28 översände Sigtuna Exergiakademi bifogade brev, daterat 2012-10-26, till riksdagspartierna. Vårt syfte med brevet var

- dels att förmå partierna att för perioden 2014-2018 sätta åtgärder mot växthuseffekten överst på resp valprogram (brevets avsnitt B),

- dels att förmå partierna att - vid kommande omarbetning av sina parti-/idéprogram - ta in en genomtänkt Jord-systemsyn som överordnad grund för sina idéer och sin politik (brevets avsnitt C).

Vi är övertygade om att vårt brev nådde fram till SAP:s Programkommission och därmed indirekt också till SAP-partistyrelsen.

Vi har nu tagit del av partistyrelsens förslag till nytt SAP-partiprogram liksom av förslaget till Framtidskontrakt, sedda i ljuset av vårt ovannämnda brev.

Vad vi kan se har idéprogramförslaget knappast påverkats av det vi vädjade om i vårt brev avsnitt C. Vi står självfallet fast vid vad vi där framfört, men kommenterar nu inte som grupp SAP-styrelsens programförslag och Framtidskontrakt. Gruppen har i stället uppdragit till undertecknad att lämna kommentarer. Det betyder att allt som sägs nedan inte är "godkänt" av medundertecknarna till brevet. Men med deras goda minne lämnar jag härmed följande synpunkter, vilka utgår från resonemangen i vårt brev avsnitt C.

Hur stämmer det socialdemokratiska partiprogramförslaget med verkligheten?

I programförslaget står det på sidan 26 rad 17 f f: "Hänsynen till miljöns krav ska byggas in i produktionsprocesserna redan från början. Naturtillgångarna måste användas mer effektivt och energiproduktionen ställas om. Den biologiska mångfalden måste skyddas. Jordbrukspolitiken ska utformas för att tillgodose kraven på ekologisk uthålligt åkerbruk och säkra livsmedel.

Transportsystemen ska läggas om för mer kollektivtrafik och så att vägtransporter ersätts med järnvägstransporter och sjötrafik. Samtidigt krävs det satsningar på att utveckla bränslesnåla motorer, alternativa drivmedel och bättre reningsteknik. All miljöpåverkan i form av utsläpp och avfallsprodukter ska minimeras.

Vårt energisystem måste ställas om. Miljövänlig och förnybar energi måste ersätta såväl de fossila bränslena som kärnkraften. Det förutsätter både satsningar på att utveckla alternativa energislag och satsningar på mer effektiva metoder att använda energi, för att minska den totala förbrukningen.

Omställningen till en ekologiskt hållbar utveckling är en stark drivkraft för ekonomisk tillväxt, eftersom den skapar efterfrågan på resurssnål teknik, nya transportlösningar och nya former för energiproduktion. Denna omställning ska genomföras på ett sätt som inte leder till ökad arbetslöshet och social otrygghet. Detta kräver en strategisk miljöpolitik, där forskningssatsningar, lagstiftning och olika ekonomiska styrmedel är de viktigaste instrumenten. Med målmedvetna satsningar på hållbar utveckling i samverkan mellan det offentliga och näringslivet kan Sverige också ta en ledande roll som exportör av ny energisnål och miljöanpassad teknik och nya former av energiproduktion”.

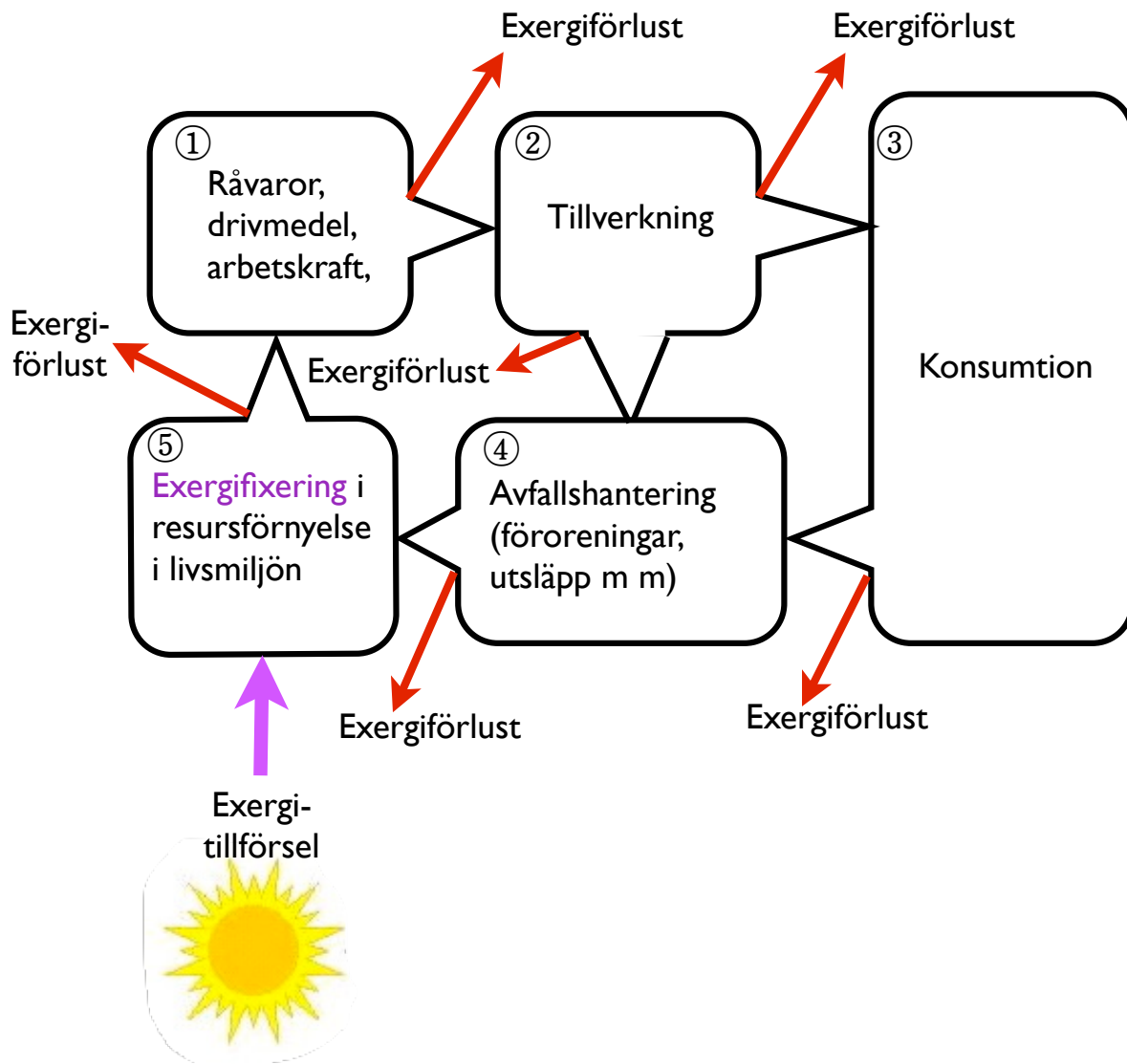
S. Delin skriver:

1. Vad innebär det att jordbrukspolitiken ska utformas för att tillgodose kraven på ekologisk uthålligt åkerbruk och säkra livsmedel?
2. Vad innebär satsningar på att utveckla bränslesnåla motorer, alternativa drivmedel och bättre reningsteknik?
3. Vad innebär det att all miljöpåverkan i form av utsläpp och avfallsprodukter ska minimeras?
4. Vad innebär det att miljövänlig och förnybar energi måste ersätta såväl de fossila bränslena som kärnkraften?
5. Vad innebär satsningar på att utveckla alternativa energislag och satsningar på mer effektiva metoder att använda energi, för att minska den totala förbrukningen?
6. Vad innebär ekologisk hållbar utveckling och nya former av energiproduktion?

För att få svar på dessa frågor måste man utgå från ekologin, d v s kunskapen om hur livsmiljön eller det livsuppehållande systemet här på jorden fungerar. Jämför figur 1.

I (1 i figuren) hämtas exergirika resurser i form av råvaror, drivmedel och arbetskraft från livsmiljön, (5 i figuren). Via tillverkningsprocesser som drivs med och förbrukar exergi, (2 i figuren) och vidare via konsumtion, (3 i figuren) bryts resurser ned och ytterligare exergi förbrukas. Resultatet blir exergifattiga avfall, föroreningar, ”utsläpp” m m. Dessa hanteras, ”kvittblis” et c., (4 i figuren) via processer som, i likhet med alla andra processer, drivs med och förbrukar exergi.

Via växternas fotosyntes och andra exergifixerande och resursförnyande processer i livsmiljön regenereras resurser ur de exergifattiga nedbrytningsprodukterna. (5 i figuren). Här finns de processer i kretsloppet, som är tillräckligt effektiva för att samtidigt drivas av och fixera en del av den exergi som tillförs livsmiljön i form av solljus. Denna exergifixering medför att exergifattiga nedbrytningsprodukter ändras med avseende på sina fysiska och kemiska tillstånd och egenskaper och blir till exergirika resurser. Den exergi som tillförs, men inte fixeras i resursuppbyggnaden, förbrukas. (exergiförlust i 5 i figur 1) Exergiförlust innebär att energi förlorar termodynamisk potential. Vanligen blir resultatet värme av samma temperatur som omgivningen och exergin är då förbrukad.

Figur 1. Naturens kretslopp.

Om alla de nedbrytningsprodukter som bildas i de olika omvandlingsleden i kretsloppet assimileras i förnyelse av livsmiljöns resurser, kan dennas fysiska och kemiska sammansättning och egenskaper upprätthållas. Detta är av avgörande betydelse för vår och våra medvarelsers existens. Både de och vi är biologiskt anpassade till dessa betingelser i livsmiljön och därför beroende av dem för vår överlevnad.

Vårt problem är att livsmiljöns resurser, alltsedan åtminstone mitten av 1800-talet, bryts ned snabbare än de återbildas. Därför ändrar sig också livsmiljöns fysiska och kemiska sammansättning och egenskaper. De blir undan för undan andra, än dem vi är beroende av för vår existens. Detta till följd av att nedbrytningsprodukter, såväl koldioxid som andra, inte assimileras fullständigt i resursförnyelsen. I stället blir de över och ansamlas i livsmiljön. Det betyder att naturens kretslopp inte fungerar och det har det inte heller gjort

alltsedan vi började bryta ned livsmiljöns resurser snabbare än de förnyas för mellan 150 och 200 år sedan.

1. Om jordbrukspolitiken ska utformas för att tillgodose kraven på ekologiskt uthålligt åkerbruk och säkra livsmedel, måste detta ske inom ramen för resursförnyelsen i livsmiljön.

Genom stimulanser i form av konstgödsel, bekämpningsmedel m. fl. resursförbrukande insatser, är arealavkastningen från nuvarande, "konventionella" och icke uthålliga jordbruk, större än i ett uthålligt jordbruk. Men hur stor kan jordbruksproduktionen göras och hur stor andel av oss skulle kunna livnäras inom ramen för ett ekologiskt uthålligt åkerbruk som producerar säkra livsmedel?

2. Utvecklingen och användningen av bränslesnåla motorer, alternativa drivmedel och bättre reningsteknik måste också rymmas inom ramen för resursförnyelsen i livsmiljön.

Reningsprocesserna i livsmiljön omvandlar nedbrytningsprodukterna till nya resurser via exergifixerande resursförnyande processer, men denna förnyelse är för närvarande otillräcklig och annan teknik med godtagbara prestanda finns inte tillgänglig. Jämför till exempel ett växande träd, som tar upp såväl koldioxid som andra hopblandade och utspädda nedbrytningsprodukter från sin omgivning och omvandlar dem till biomassa i form av sig själv, dvs till ett levande och fungerande träd. Syrgas bildas dessutom och omgivningen renas från föroreningar och andra nedbrytningsprodukter.

3. Att all miljöpåverkan i form av utsläpp och avfallsprodukter ska minimeras betyder att resursnedbrytningen måste minska och att resursförnyelsen måste öka i livsmiljön.

För att upprätthålla de livsbetingelser, som vi och våra medvarelser är beroende av för vår existens, måste "utsläppen" och de övriga nedbrytningsprodukterna dessutom assimileras i förnyelsen av livsmiljöns resurser. Detta förutsätter såväl implementering av resursförnyande förfaranden som minskning av resursnedbrytande förfaranden och teknik, vilka är förhärskande i samhället.

4. För att något skall vara miljövänligt, måste det förbättra livsmiljön eller i varje fall inte försämra den. I annat fall är det, per definition, miljöskadligt. Om "miljövänlig och förnybar energi" skall ersätta såväl de fossila bränslena som kärnkraften innebär det rimligen att om samma sorts processer, som nu används i samhället även i fortsättningen, bryts livsmiljöns resurser fortfarande ned, även om processerna drivs med "förnybar energi". Var finns miljövänligheten så länge som man fortsätter att bryta ned naturresurser i stort sett som hittills, men driver nedbrytningsprocesserna med "förnybar energi" i stället för icke förnybara drivmedel i form av fossila bränslen och kärnkraft?

I den fysiska verkligheten är energin dessutom konstant och kan därför varken produceras, förbrukas eller förnyas, bara omvandlas i enlighet med termodynamikens lagar, dvs endast på sådana sätt att exergin (dvs energins termodynamiska potential gentemot omgivningen) minskar.

”Energiproduktion”, ”energikonsumtion” och ”energiförnyelse” är därför något som förekommer i den politiska retoriken, men inte finns i den fysiska verkligheten.

5. Satsningar på att utveckla ”alternativa energislag” och satsningar på mer effektiva metoder att använda energi, för att minska den totala förbrukningen är av mycket begränsat värde, så länge som energi, (avses kanske drivmedel?) används för att bryta ned livsmiljöns resurser.

6. Ekologiskt hållbar utveckling innebär att nedbrytningen av livsmiljöns resurser, inte i längden, är större än förnyelsen av dem ur de bildade nedbrytningsprodukterna. Det betyder i sin tur att ekologisk hållbarhet främjas av ökad resursförnyelse och av minskad nedbrytning av livsmiljöns resurser.

Mot denna bakgrund är det intressant att notera, att det i **Regeringsformens första kapitel: Statsskickets grunder. I § 2, tredje stycket** stadgas att: "Det allmänna ska främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer."

Detta förutsätter i sin tur att livsmiljöns fysiska och kemiska sammansättning och egenskaper, d v s den sammansättning och de egenskaper, som vi och våra medvarelser är genetiskt anpassade till och beroende av för vår existens, upprätthålls varaktigt. Detta är dock inte fallet så länge som resursnedbrytningen är större än resursförnyelsen i livsmiljön.

Den politik som förs och som förts sedan länge bryter också mot **kapitel 1, Miljöbalkens mål och tillämpningsområde § 1: 5**. Där stadgas att återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi främjas så att ett kretslopp uppnås.

Som redan framhållits är det ett grundvillkor för att naturens kretslopp skall fungera, att resursnedbrytningen inte är större än resursförnyelsen i livsmiljön. Detta förutsätter i sin tur att exergiförbrukningen inte är större än exergifixeringen där.

Implementeringen av kärnkraft, ”bioenergi” och andra ”alternativa energikällor” innebär att lika mycket eller mera drivmedel ställs till förfogande även i fortsättningen för mobilisering och nedbrytning av resurser från livsmiljön, d v s för exergiförbrukning från denna. Jämför 1, 2, 3 och 4 i figur 1. Resursförnyelsen där ökar dock inte. Det betyder att fungerande kretslopp motverkas i stället för att främjas och att förändringen av livsmiljöns sammansättning och egenskaper påskyndas. Detta till skada för alla som är beroende av att livsmiljöns sammansättning och egenskaper upprätthålls.

”Effektivare teknik” torde även innebära att resurser från livsmiljön också i fortsättningen, skall brytas ned, men via processer och teknik som skall förbruka mindre drivmedel.

Enligt den politiska verklighetsbeskrivningen görs vidare gällande, att energi kan produceras och konsumeras. Som tidigare framhållits strider detta mot fysikens lagar. Enligt termodynamikens första lag är energin konstant och kan därför varken produceras

6.

eller konsumeras. Enligt termodynamikens andra lag kan energi endast omvandlas, och då bara på sådana sätt att exergin minskar (exergi = energi multiplicerad med denna energis termodynamiska potential gentemot omgivningen). Exergi kan således bara förbrukas och i någon mån överföras i processer. Den politiska verklighetsbeskrivningen bryter således mot **Kunskapskravet i Miljöbalkens kapitel 2 § 2: 2** genom att inte vederbörligen beakta den fysiska verkligheten och naturlagarna.

Slutkommentar:

Målet borde vara en kultur, där den fysiska och kemiska sammansättning och de egenskaper, som vi är biologiskt anpassade till och beroende av för vår existens, upprätthålls varaktigt i livsmiljön.

Med vänlig hälsning

Staffan Delin

Kungsgatan 36 E 713 31 Nora

e-post: staffan.delin@telia.com